



SANDNES KOMMUNE
Ordføreren

Gjerdrum- utvalget

v/ Inge Ryan

Sandnes, 13.07.2021

Deres ref:
Saksbehandler: Torbjørn Corneliussen

Vår ref: 21/00005-93
Arkivkode: 080

Innspill til Gjerdrum- utvalget

Viser til henvendelse vedrørende innspill til Gjerdrum- utvalget. Som nevnt i henvendelsen er det flere byer og tettsteder i landet vårt som har større arealer med innhold av leire. Dette gir utfordringer i byutviklingen og vi er nødt til å gjøre forbyggende tiltak for å forhindre skred og setningsskader på infrastruktur og bygninger.

Byer blir til over tid, de valg som er gjort før oss danner grunnlag for fremtidig utvikling og er vanskelig å reversere. Det nasjonale søkelyset på kvikkleireforekomster anbefales å bli høyt prioritert de neste årene. Kommunesektoren trenger kvalitetssikret data med henblikk på forekomster av kvikkleire slik at kommuneplanene og byplanleggingen blir gjort på et tilstrekkelig faglig vurdert grunnlag. Den tragiske ulykken på Gjerdrum viser hvor viktig arbeid dette er, og vi forventer at utvalgets arbeid også vil være til hjelp for oss fremover.

Sandnes kommune ligger sentralt på Nord-Jæren og er i dag en stor by- landbruk og kystkommune med et areal på om lag 11 00 km² og 80 500 innbyggere. I kommunen er det store arealer med løsmasser men også vide arealer med fjell i dagen. Byen Sandnes ble opprinnelig etablert som et handels- og ladested. Byen er et sentralt knutepunkt mellom Jæren og Nord-Jæren. Det første vedtaket om etablering av teglverksfabrikk kom i 1783 (Sannæs Teil- og Murstensfabrique) og var et historisk vendepunkt for Sandnes. Det ble gitt løyve fra kong Christian VII om å benytte leire til industriformål året før. Flere tegl- og mursteins fabrikker så dagens lys og videreforedling av naturlige leirforekomster ble noe som kjennetegnet Sandnes. Naturressursene som var lett tilgjengelige dannet økonomisk grunnlag for vekst og utvikling.

Vi er kjent med at vår by har større innslag av leire, med maringrense til kotehøyde 25. Noen få lokasjoner er også markert som kvikkleire i NVE sin oversikt. Noteby AS gjorde en større kartlegging av god og dårlig byggegrunn i 1987. Lokale entreprenører og utbyggere har over tid tilpasset seg disse forholdene i byggeprosjekter. Samtidig ser vi behovet for tyngre faglige utredninger som gir et helhetsbilde av vår situasjon. I 2017 inngikk vi et samarbeid med Universitet i Stavanger, Universitet i Oviedo – Spania og Forskningsrådet. I høst forventer vi å ha en ferdigstilt

Postadresse: Postboks 583, 4305 Sandnes. E-post: postmottak@sandnes.kommune.no

www.sandnes.kommune.no

Sandnes - i sentrum for framtiden. Romslig, modig og sunn

PhD- utredning med vekt på grunnforholdene våre, hvor helhetsbilde er sentralt både historisk og frem i tid. Formålet er å belyse slike utfordringer og samtidig være til hjelp ved beslutninger både for administrativ og politisk ledelse. Med dette som grunnlag ønsker vi å komme med noen innspill til Gjerdrum- utvalget sitt arbeid.

Vi har listet opp de spørsmålene dere ønsker å få tilbakemeldinger på.

- *Hva opplever dere som svakheter i dagens system for håndtering av risiko for kvikkleireskred?*

Vi etterspør en større satsing på den nasjonale kartleggingen av kvikkleireområder som startet som følge av Rissa raset, Trøndelag i 1978. Flere statlige instanser har gjort kartlegginger gjennom årene, hvor Norges vassdrags- og energidirektorat (fort. NVE) overtok det formelle ansvaret i 2009. NVE har i dag forvaltningsansvaret for NADAG- Nasjonal database for grunnundersøkelser. Derfor mener vi det er en stor sårbarhet når databasen kun inneholder detaljerte opplysninger for mindre deler av landet.

- *Har dere konkrete forslag til hvordan systemet kan forbedres?*

Vi etterlyser en økt kapasitet fra NVE sine fagmiljø for rådgivning og vurdering som fagdirektorat overfor kommuneplanens arealdel, detaljplanlegging og byggesaker.

Kommunens egenvurdering og risikostyring med søkelys på samfunnssikkerhet bygger på kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse sammen med overordnet beredskapsplan. I plan- og byggesaker vurderes behovet for konsekvensvurdering i tillegg til risiko- og sårbarhetsanalyser som er et formelt krav. Vi håper Gjerdrum- utvalget vurderer hvordan dette håndteres på generelt grunnlag i kommunesektoren. Er systematikken vi bruker tilstrekkelig for å avdekke sårbarhetene og forebygge risiki tilstrekkelig? Bør vi endre våre prosedyrer når tiltak ønskes gjennomført i områder som er av leirholdig grunn for å forebygge tilstrekkelig? I egen organisasjon ser vi behovet for kompetanseheving på dette området og at vi må være flinkere til å sørge for god erfaringsoverføring mellom kolleger og avdelinger for ettertiden. Vil Gjerdrum- utvalget belyse hvor viktig dette er, samtidig også sette søkelys på de ulike forvaltningsnivåene og aktørene som skal håndtere både kunnskap og ansvar omkring skredfare?

Vi ber også Gjerdrum- utvalget å vurdere hvordan økonomiske forhold påvirker kommunesektorens samfunnssikkerhetsarbeid samtidig som kommunene skal utvikles for en ny tid.

- *Har dere konkrete erfaringer som andre kan lære av? Hvilke?*

Kommunen har erfaring fra hendelser og forebyggende tiltak i tilknytning til ustabil grunn, infrastruktur og bygninger.

Hendelse i 1963: Boligblokk etablert nær tidligere leiruttak i bevegelse pga. utgraving på nabotomt nær Gandsfjorden/Trones. Ved større fysiske tiltak og ledelse fra Norges geotekniske institutt (fort. NGI) ble grunnforholdene stabilisert.

Hendelse i 2012: Brekkasje i jernbaneinfrastruktur/bro som følge av utgraving på nabotomt i sentrum nær Julie Eges gate. Tiltak ble fulgt opp av NGI og Bane NOR i etterkant Forebygging for utglidning av grunn ved etablering av boligområde i tidligere leiruttak ved Gravarslia fulgt opp av NGI i 1994.

Tidlig i 2021 etablerte Sandnes kommune en arbeidsgruppe som vurderer dagens prosedyrer i saksbehandling og egen oppfølging. Arbeidsgruppen samarbeider med relevante fagmiljø fra Universitetet i Stavanger og NVE og NGI. Arbeidet avsluttes med sluttrapport desember 2021.

Sandnes kommune vil arrangere et fagseminar fortrinnsvis høsten 2021 med søkelys på bynære områder i ustabile grunnforhold. Arbeidet fra PhD- avhandlingen vil presenteres, andre bidragsytere fra akademia og aktuelle direktorat/institutt vil inviteres i denne sammenheng.

Vedlegg: Rapport fra NGI 1964.

Stanley Wirak
Ordfører

Bodil Sivertsen
Kommunedirektør

Dette dokumentet er elektronisk produsert og krever ikke signatur.